

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:75)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:75).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag* (SOU 2024:75) till Region Stockholm för yttrande.

Region Stockholm tillstyrker förslagen om ny straffrättslig reglering som omfattar statliga företagsstöd i den ny lagen om subventionsbrott samt den utvidgade underrättelseskyldigheten som föreslås omfatta regioner i den befintliga lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdsystemen samt den föreslagna nya lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statliga företagsstöd.

Förslagen berör inte regionens egen bidragsgivning men bidrar till samhällets totala förmåga att motverka felaktiga utbetalningar och välfärdsbrottslighet, vilket är bra. Utredningens föreslagna förändringar är ett steg i rätt riktning för att komma till rätta med felaktiga utbetalningar men Region Stockholm menar att det vore önskvärt att utbetalningar från regioner och kommuner skulle få ett motsvarande skydd.

Bakgrund

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag* (SOU 2024:75) till Region Stockholm för yttrande.

Regeringen beslutade den 31 mars 2022 att utse en särskild utredare för att undersöka hur ett särskilt straffrättsligt skydd, motsvarande det som finns i

bidragsbrottslagen (2007:612) för ekonomiska förmåner och stöd till enskilda personer, kan införas även för statliga stöd till företag och andra juridiska personer. Utredaren skulle samtidigt överväga om lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdsystemen bör utvidgas. Utredningens syfte har varit att stärka skyddet för de statliga stödsystemen genom effektiva och ändamålsenliga bestämmelser för att motverka och lagföra brott riktade mot dessa system.

Utredningen föreslår att det ska införas en ny straffrättslig reglering, som omfattar statliga företagsstöd i en ny lag om subventionsbrott. Huvudbrottet föreslås vara subventionsbrott och det föreslås även finnas i en grov och en ringa form. För grovt oaktsamma fall föreslås vårdslöst subventionsbrott. Kriminaliseringen föreslås omfatta såväl lämnande av oriktiga uppgifter som underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden. Brotten föreslås konstrueras med ett rekvisit med krav på konkret fara för att ett statligt företagsstöd felaktigt betalas ut, felaktigt tillgodoräknas, betalas ut med ett för högt belopp eller tillgodoräknas med ett för högt belopp. Detsamma gäller om det föreligger konkret fara för att ett statligt företagsstöd, som mottagaren helt eller delvis saknar rätt till, inte återkrävs.

Befintliga straffbestämmelser om subventionsmissbruk och grovt subventionsmissbruk föreslås utvidgas till att också omfatta statliga företagsstöd. Straffansvar föreslås gälla för den som, i strid med föreskrifter eller villkor, använder eller utnyttjar ett statligt företagsstöd eller EU-stöd för annat ändamål än det som stödet har beviljats för.

Lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen avser utbetalningar som beslutas av Migrationsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, en kommun eller en arbetslöshetskassa till en enskild person. Underrättelseskyldigheten enligt lagen föreslås utvidgas till att omfatta även regionerna. Dessutom föreslås underrättelseskyldigheten utvidgas till att gälla även situationer där det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd kan komma att beslutas, betalas ut eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt belopp.

Det föreslås även införas en ny lag om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statliga företagsstöd. Med statligt företagsstöd avses ersättning som beslutas av en statlig myndighet eller en organisation som av staten har fått uppgiften att besluta om stöd till en juridisk person eller enskild näringsidkare. Skyldigheten ska gälla för de som beslutar om

statliga företagsstöd, Kronofogdemyndigheten och regionerna. Sådan underrättelse ska lämnas om det finns anledning att anta att ett statligt företagsstöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp. Detsamma ska gälla om ett statligt företagsstöd har använts eller utnyttjats i strid med föreskrift eller villkor för ett annat ändamål än det som stödet har beviljats för. Underrättelse ska även lämnas om det finns anledning att anta att ett statligt företagsstöd kan komma att beslutas, betalas eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt belopp. Underrättelsen ska lämnas till den som har beslutat om ett statligt företagsstöd eller den som kan komma att besluta om den. Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Ärendet har beretts i samråd med hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm tillstyrker utredningens förslag om att införa ett subventionsbrott som avser statliga stöd till företag samt att regionerna ska ingå i kretsen av aktörer som omfattas av underrättelseskyldighet enligt den nya lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statliga företagsstöd.

Region Stockholm tillstyrker även förslagen om utvidgningar i lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

De föreslagna ändringarna skulle göra det möjligt för Region Stockholm att lämna information till andra myndigheter såsom Försäkringskassan samt till arbetslöshetskassor och kommuner vid misstanke om en felaktig utbetalning. I utredningen nämns som exempel att regionen kan informera om barn som inte kommer när Folktandvården kallar. Regionen ser att det även skulle kunna handla om uppgifter som framkommer vid granskning av en vårdgivare som har avtal med regionen. Idag saknas rättsligt stöd för att informera utbetalande myndighet om sådant.

Regionen är själv inte utbetalare av de ersättningar som underrättelseskyldigheten avser, men kan genom den föreslagna utvidgningen bidra till samhällets samlade förmåga att förebygga och förhindra felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott. Även om förslagen således inte berör regionens egen bidragsgivning bidrar förslagen till samhällets totala förmåga att motverka felaktiga utbetalningar och välfärdsbrottslighet, vilket är bra.

Region Stockholm anser dock att det vore önskvärt med en översyn gällande en eventuell reglering av ett straffrättsligt skydd även för utbetalningar från regioner och kommuner till företag och andra juridiska personer samt underrättelseskyldighet avseende sådana utbetalningar. Sådana utbetalningar uppgår till betydande belopp. Region Stockholm noterar att det i utredningen (s. 78 f och 252 f) hänvisas till Brottsförebyggande rådets rapport Välfärdsbrott i regioner och kommuner, Brå 2022:1. I rapporten lämnades flera förslag på åtgärder, bland annat föreslogs att det borde införas en särskild lag som avser regioner och kommuner för företags brott mot välfärdssystemen liknande bidragsbrottslagen och att det borde införas en underrättelseskyldighet rörande företags välfärdsbrott motsvarande den som finns gällande bidragsbrott. I utredningen (s. 252 f) angavs vidare att det inte kan uteslutas att en konsekvens av förslagen om nya subventionsbrott skulle kunna vara att brottslighet flyttar från stöd som genom förslagen i betänkandet får förstärkt straffrättsligt skydd till stöd från kommuner och regioner. Detta anser Region Stockholm ytterligare talar för att möjligheten att utvidga subventionsbrott till att även omfatta utbetalningar från regioner och kommuner bör utredas.

Utredningens föreslagna förändringar är ett steg i rätt riktning för att komma till rätta med felaktiga utbetalningar men Region Stockholm menar att det vore önskvärt att utbetalningar från regioner och kommuner skulle få ett motsvarande skydd.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Katarina Back
Chefsjurist

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av betänkandet Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:75).

Beslutsexpediering

1. Justitiedepartementet

Godkänd av Emma Lennartsson, 2024-06-10